

Expertise i.z. Paard U2

in opdracht van Mr Stephan Wensing

Over de rapporteur

Dr. Ulrike Thiel, geb. 1953 te Wenen, sinds 28 jaar werkzaam in Nederland is gepromoveerde psychologe met werkervaring in de wetenschappelijke en hulpverleningssector, tevens als rechtbankdeskundige in Oostenrijk en Nederland. Met een achtergrond in de actieve paardensport in Oostenrijk en Nederland (dressuur, springen, samengesteld) is ze rijinstructeur, voltige-instructeur, trainer B, gediplomeerd sportleraar en dressuur jurylid en heeft ze zich over de jaren heen gespecialiseerd in de hippische sportpsychologie, de psychomotoriek en trainingsleer van paard en ruiter. Sinds 1994 staat ze aan de leiding van HippoCampus, het "Instituut voor Equithérapie en Hippische Sportpsychologie" te Cranendonck. Ze werkt aan en publiceert sinds jaren over opleiding en training van ruiter en paard en benaderd dit thema vanuit haar trainers- en wetenschappelijke psychomotore en sportpsychologische en -fysiologische achtergrond, waardoor ze instaat is problemen met paarden en ruiters doelgericht te analyseren en zinvolle oplossingen te zoeken voor ruiter en paard. Zo heeft ze ondermeer onderzoek gedaan naar verschillende trainingsmethodes in de paardensport en hun effecten op het welzijn, de prestatie, biomechanica, het gedrag en de psyche van het paard en deze gepubliceerd onder meer via artikelen en boeken als "Beter paardrijden kun je leren", "Die Psyche des Pferdes" en "Ridden- Dressage from the Horse's Point of View". Verder werkt ze geregeld met ruiters en hun paarden (die door trainings- en/of lichamelijke problemen niet (meer) als combinatie kunnen functioneren) aan revalidatie, her-training en harmonisering. Dit vaak in samenwerking met dierenartsen. U.Thiel geeft regelmatig op internationaal niveau lezingen en clinics b.v. voor de Equitana, de FN, de Zwitserse Dierenbescherming en is een gewenste deskundige voor diverse gespecialiseerde paardentijdschriften in Duitsland, Oostenrijk, Zwitserland Nederland, Engeland de VS en Canada.

A Gevraagd onderzoek, analyse en rapportage

Mr. Wensing verzocht namens zijn cliënte mevrouw Lonneke Engel. om navolgende casus te bestuderen en hem mijn visie hieromtrent te doen toekomen. Het gaat om het paard U2 dat in eigendom toebehoort aan cliënte.

Het paard is in de periode van oktober 2010 tot en met 31 januari 2014 op stal van Bartels gehuisvest en getraind. Het paard werd uitgebracht in de klasse Lichte Tour.

Naar aanleiding van klachten is het paard op 5 februari 2014 onderzocht. Hierbij is kort gezegd naast spieratrofie, laesies in de mond vastgesteld waarna het paard is doorverwezen voor nader onderzoek. Dit onderzoek heeft op de Universiteit in Gent plaatsgehad. Hierbij is ernstig mondletsel geconstateerd alsmede pijnlijke huidplekken ten gevolge van wrijving met het been / spoorgebruik en gebruik van het bit. Voorts verklaart de Universiteit dat een aantal van deze letsels in de afgelopen periode van weken / maanden, zo niet jaren zijn ontstaan. Ter verduidelijking hiervan werd verwezen naar de rapportage op dat door de Universiteit is vastgesteld dat door bit gebruik een gat is ontstaan in het kaakbot hetgeen onherstelbaar is. Ook bleek de huid pijnlijk ten gevolge van het doorsporen. Dit doorsporen is zichtbaar op foto's die gemaakt zijn op een wedstrijd van 15 januari 2014. Een maand later zijn deze plekken nog steeds zichtbaar en pijnlijk, zij het in mindere maten nu het paard niet meer gereden wordt.

Verder ontving ondergetekende het genoemde foto materiaal alsmede de relevante veterinaire verklaringen.

Namens cliënte stelt Mr Wensing dat het paard op een dusdanige wijze nimmer bereden had mogen worden gelet op de ernstige letsels die zijn opgetreden gedocumenteerd door het bijgesloten fotomateriaal/dierenartsrapport en verzoekt deze stelling te onderzoeken en te beoordelen.

Tenslotte verzoekt hij om in een conclusie de vraag te beantwoorden of het paard op deze wijze bereden had mogen worden.

De specifieke onderzoeksvragen zijn:

1. Op welke wijze omgegaan dient te worden met teugeldruk en beenhulpen teneinde enig letsel te voorkomen.
2. Ook verzoekt hij mede te delen meer specifiek op welke wijze omgegaan dient te worden met stanggebruik.
3. Wellicht nog iets te zeggen over hetgeen ik aantref op het fotomateriaal.
4. Tenslotte een verzoek om in een conclusie de vraag te beantwoorden of het paard op deze wijze bereden had mogen worden.

B Aard en omvang onderzoek

Ondergetekende heeft - om deze vragen te kunnen beantwoorden - gebruik gemaakt van de volgende materialen, hulpmiddelen, methodes en deskundigheid

1. Analyse fotomateriaal opgestuurd door Mr Wensing;
2. De Trainingsmethoden Van Academy Bartels, (Boek gepubliceerd door Academy Bartels (2006) : Bewuster Paardrijden - De Trainingsmethoden Van Academy Bartels, Forte Uitgevers, Zeewolde)
3. Videomateriaal van wedstrijden U2 gepubliceerd on Youtube: https://www.youtube.com/watch?v=C_f8-6MxXWE
<https://www.youtube.com/watch?v=A-ZVc6KgDU8>
<https://www.youtube.com/watch?v=FhQDtVVi8ww> gevonden 10 april 2014
4. Video en beeldmateriaal van optredens van U2 uit 2010 tm 2012 gepubliceerd op www.meavotadressage.com
5. Dierenartsrapporten DCO en Universiteit Gent d.d. 9 februari 2014 tm 24 februari 2014
6. Analyse van de daar geconstateerde afwijkingen in combinatie met de geconstateerde beschadigingen door stanggebruik en gebruik van sporen alsmede toegepaste methode van rijden.
7. Raadplegen van de literatuur en kennis, gepubliceerde onderzoeksresultaten alsmede eigen onderzoek en opgebouwde expertise in zaken beoordeling van het welzijn, de bewegingspatronen en de psychische gesteldheid van een paard en de ervaringen met de revalidatie van door verkeerde manieren van rijden beschadigde paarden.
8. Jarenlang onderzoek en ervaring in het opleiden en trainen van paarden en hun ruiters volgens de klassieke trainingsmethode die met de actuele kennis van anatomie, biomechanica en psychomotoriek van het paard rekening houdt en aan sport-fysiologische eisen voldoet en begeleiden van de revalidatie van verreden paarden.
9. Vergelijking van verschillende trainingsmethodes op wetenschappelijk verantwoorde wijze.
10. Studie in theorie en praktijk van de door de Academy Bartels gebruikte trainingsmethode (literatuur, live-observatie, bezoek van clinics, observatie training, losrijden en wedstrijden alsmede analyse van videomateriaal).

C Beantwoording van de onderzoeksvragen

Alvorens de vragen te kunnen beantwoorden zullen enkele basisvoorwaarden m.b.t. de opleiding en training van het paard en de manier van rijden worden besproken:

Zodra een paard “rijpaard” wordt en van hem geëist wordt met een mens op zijn rug volgens de aanwijzingen van de ruiter te bewegen, is het paard genoodzaakt zijn manier van bewegen aan te passen aan deze extra last. Taak van de ruiter is het ervoor te zorgen, dat daarbij het paard niet door verkeerde aanpassing en belasting fysiek en psychisch overvraagd wordt en niet duurzaam beschadigt raakt.

Om dit te kunnen bereiken dient een paard over meerder jaren heen systematisch ondersteund en getraind te worden volgens de richtlijnen, die de anatomie, de sportfysiologie en de psychomotoriek van het paard bepalen. Dit om zijn bewegingspatronen aan te passen aan deze verhoogde eisen aan zijn lichaam, zijn coördinatie en zijn

psychische gesteldheid als vlucht en prooidier. Om fysiek instaat te zijn de extra belasting schadeloos over een langer tijdstip aan te kunnen, dienen (1) de rugspieren ondersteund te worden door de bovenhalsspieren (bovenlijn) zodat hun vrij en zonder blokkade kunnen “swingen” en (2) dient het paard meer en meer “op de achterhand” gereden te worden. Beide aspecten vinden zich terug in het begrip “verzameling”, hetgeen betekend, dat een functionele werking van de achterhand (heup, knie, spronggewricht = Duits Hanken) de zogenoemde “Hankenbeugung” bereikt wordt. Deze dient ervoor te zorgen, dat het paard door zijn lichaam heen vloeiend kan bewegen zonder door schokkerige bewegingen of vasthouden van zijn spieren pijn te leiden of slijtage te vertonen. Gezien het paard voor anatomische redenen met zijn voorbenen geen “schokdempers” kan activeren is het ontwikkelen van de “Hankenbeugung” met los verende rugspieren de enig mogelijke “schokdemping” ter voorkoming van slijtageverschijnselen te ontwikkelen (Heuschmann 2008, Bürger 2004, Zetl 2003, Thiel 2010, Thiel 2011a,b, Schnitzer 1996, Schönreich 1999).

Alleen als het paard in zijn training geen pijn ondervindt en ook zinvol belast wordt om zijn bewegings-coördinatie, lenigheid, kracht, snel kracht en uithoudingsvermogen stressvrij te verbeteren kan gesproken worden over verantwoord trainen en rijden van het paard.

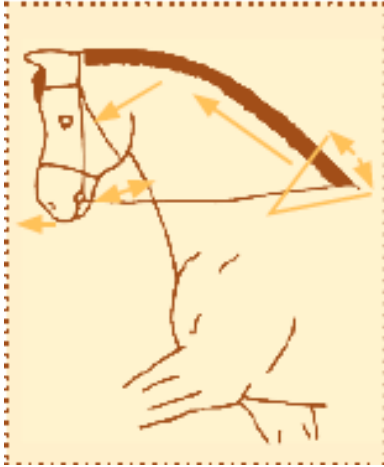
Houdt men rekening met de psychische, psychomotore en biomechanische gegevens van het paard, dan kan de ruiter het paard door zijn hulpengeving ondersteunen om zich zodanig te ontwikkelen, dat zijn lichaam en persoonlijkheid niet beschadigt worden maar zich juist verder ontwikkelen en het paard ook de doelen van hogere dressuur kan bereiken.

Van buitenaf kan het maat van deskundigheid in de training afgelezen worden aan:

- De manier van bewegen (rond, rustig en harmonieus)
- De verbetering van de gehele conditie (coördinatie, uithoudingsvermogen kracht en snel kracht)
- De spier-ontwikkeling (m.n. bovenlijn, en achterhandspieren)
- De uitdrukking (het paard vertoont plezier en vreugde tijdens het gereden worden)
- Het gedrag (na en tussen de training: onder meer wakker en actief)
- Het achterwege blijven van acute verwondingen, beschadigingen
- Het achterwege blijven van (chronische/onherstelbare) slijtageverschijnselen

Aan de hand van observatie van de genoemde kenmerken kunnen conclusies over de gesteldheid en het welzijn van het paard na aanleiding van de toegepaste trainingsmethode en manier van gereden worden getrokken worden.

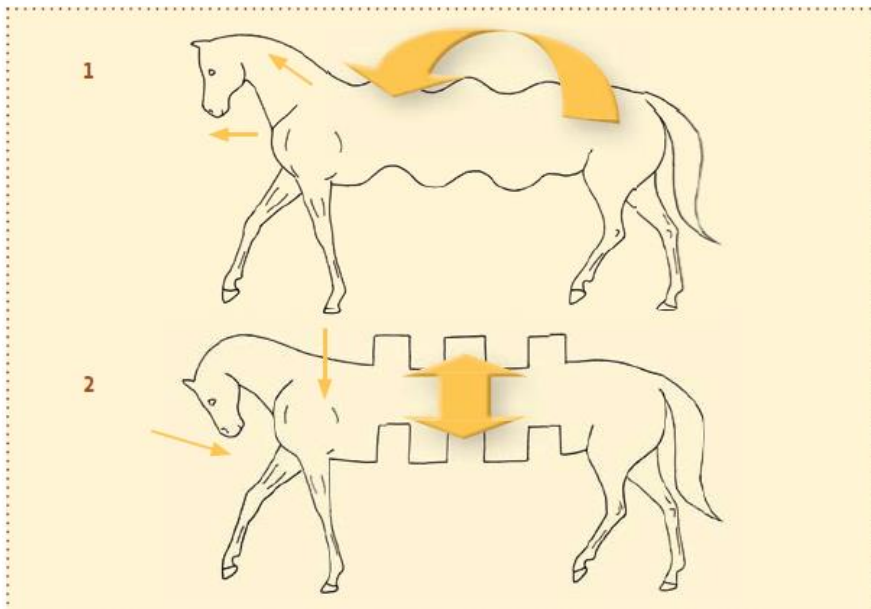
1^e vraag: Op welke wijze dient omgegaan te worden met teugeldruk en beenhulpen teneinde enig letsel te voorkomen.



Hulpen, te weten: (1) zit, (2) teugel en (3) kuithulpen zijn bedoeld om het paard te ondersteunen zich verend, takt- matig en in balans te kunnen bewegen en in toenemende mate (ondanks de last van de ruiter op zijn rug) beter (efficiënter) en elastischer te kunnen bewegen.

1.1 Gevolgen van te korte teugel en te veel teugeldruk

Stoort of blokkeert de ruiter niet door zijn zit kan het paard de aanleuning naar voren zelf zoeken door de bovenhalsspieren te rekken en de neus licht voor de loodlijn te houden. Voldoende lengte in de hals zijn hier van belang om (via waaivormig uitrekken van de doornuitsteeksels van de wervels van de schoft) de rugspieren te ontlasten. Lukt het de ruiter verder de achterhand via zijn zit “erbij” en “eronder” te halen (dus de verzameling en Hankenbeugung te bevorderen en te ontwikkelen) mag de hand uiteraard meegaand de houding van het paard bepalen zonder terug te werken of de golfachtig verende (swingende) beweging vanuit de achterhand via de rug t.m. de mond van het paard te onderbreken.

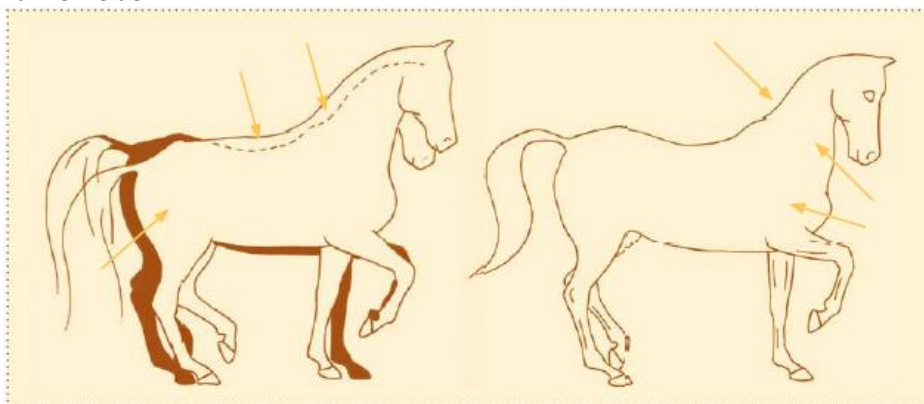


FIGUUR 1 DE AMPLITUDE VAN DE RUGBEWEGING (1) VLOEIEND EN (2) DOOR INKORTEN VAN DE HALS GEBLOKKEERD

Alleen indien de bewegingsamplitude niet geblokkeerd wordt door de teugel kan de rug zonder verkramping blijven swingen. Wordt door te veel teugeldruk de hals te sterk ingekort en de neus achterwaarts opgerold wordt de rug vastgehouden en kan het paard niet meer zijn “schokdempers” activeren - de “Hankenbeugung” en verzameling wordt onmogelijk en de rug zit vast.

Gezien paarden niet alleen uitermate gevoelig in hun mond, nek, lagen en kaken zijn, maar inkorten van de hals en pijn in de mond nog verdergaande gevolgen voor houding en beweging van het paard hebben, kan verkeerde teugelgebruik niet alleen primair tot pijn en beschadigingen in de mond, lagen en kaken leiden, maar kunnen door te veel teugeldruk en inkorten van de hals zich ook secundair de volgende problemen in de rest van het paardenlichaam en de manier van bewegen voordoen:

- Druk op de tong, afknellen van de bloedsomloop
- Moeilijke ademhaling
- Pijn en beschadigingen in de nek, hals, de lagen en kaken, het tandvlees en het gehemelde kunnen ontstaan, waardoor het bit als pijnlijk wordt ondervonden.
- Verkeerde spiergebruik en vasthouden in verschillende delen van het lichaam
- De rug komt vast te zitten of wordt zelfs naar beneden doorgedrukt (“holle kruis”), omdat de rugspieren niet meer via uitrekken van de bovenhalsspieren ontlast worden,
- De lendenen worden geblokkeerd, waardoor het paard niet meer tot “Hankenbeugung” in zijn achterhand kan zakken en de schokken van de beweging af kan veren
- Hierdoor ontstaan functionele belemmeringen, die over de jaren heen tot fysieke slijtageverschijnselen kunnen leiden.



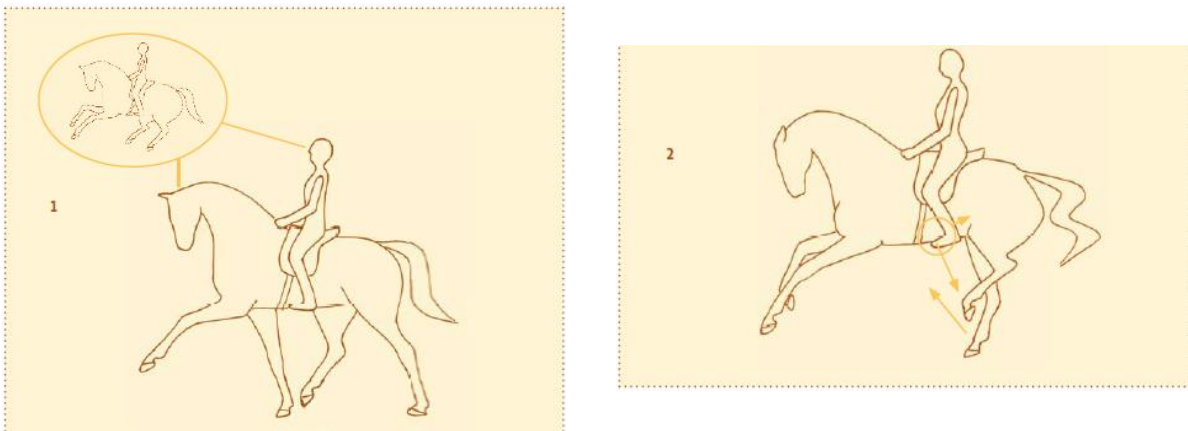
FIGUUR 2 BIOMECHANICA EN SPIERONTWIKKELING BIJ TWEE VORMEN VAN TRAINING: MET VOLDOENDE EN ZONDER VOLDOENDE HALSLENGTE

1.2 Gevolgen van verkeerde beenhulpen

De kuithulpen en, indien nodig ondersteund door spoorhulpen, zijn normaalgesproken nodig om het paard te ondersteunen zijn achterhand eronder te kunnen brengen en zich in zijn lijf zijwaarts te kunnen buigen. Dit dient alleen zodanig en met gevoel te gebeuren, dat het paard in zijn lichaamshouding en beweging ondersteund wordt, maar geen pijn hierdoor ondervindt. Ook dienen deze hulpen vanuit de beweging in bewegingsrichting gegeven worden en het dient niet “in het paard” achterwaarts geprikt te worden. Gebeurt het laatstgenoemde, dan worden de sporen niet als ondersteunend hulpmiddel maar voor straf en mishandeling van het paard misbruikt. Wordt met de sporen achterwaarts geprikt betekend dit ook, dat de zit van de ruiter automatisch de bewegingen van het paard blokkeert.

Komen te veel teugeldruk, over het maat inkorten van de teugel- en halslengte en verkeerde zit en beenhulpen bij elkaar, dan zal het paard zodanig pijn tijdens het bewegen ondervinden, dat het zijn bewegingen blokkeert. Dit leidt meestal tot een soort vicieuze cirkel, te meer de ruiter het paard blokkeert, des te intensiever werkt hij met zijn been en sporen achterwaarts en prikt hij het paard met een soort kikken van het been met als gevolg schrikachtige schokkerige bewegingen naar voren.

Wij onderscheiden daarom twee vormen van rijden en hulpengeving. (1) De primaire hulpen, die als harmonieuze bewegingsimpulsen vanuit de beweging het paard in zijn eigen bewegingsplanning ondersteunen – (2) de secundaire hulpen, die in principe bewegingstechnisch en psychomotorisch averechts werken, maar het paard door schrikreacties in een soort “Stimulus – Response” -reactie naar voren kikken. Het laatste leidt onder meer tot schrikachtige bewegingen en psychische spanning bij het paard (Thiel 2005, 2007, 2011ab, Heuschmann 2006, Meyer 2006, Zettl 2003, Schnitzer 1996)



FIGUUR 3 ONDERSTEUNEN VAN DE BEWEGINGSPLANNING VAN HET PAARD VERSUS STIMULUS- RESPONSE- RIJDEN

Uit het voorafgaande volgt, dat teugel- en beenhulpen beiden zacht en afgestemd op de beweging van het paard en op elkaar gegeven dienen te worden om blokkades, pijn en stress bij het paard te voorkomen. Er wordt idealiter getracht het paard door bewegingsimpulsen te ondersteunen om zijn eigen bewegingsplanning dusdanig aan de wensen van de ruiter aan te kunnen passen, dat hij zelf instaat is de manier van bewegen te sturen waardoor hij ook instaat is op een niet pijnlijke, ronde en harmonieuze manier in balans te bewegen (Zettl 2003, Thiel 2011 a,b). Wordt het paard zijn eigen bewegingsplanning ontnomen door hem in eerste instantie op prikken met het been te laten reageren, kan hij alleen een reflexachtige beweging als antwoord geven en niet meer zelf ervoor zorgen dat de beweging rond en zonder functionele belemmeringen, schokken en langdurige slijtage plaatsvindt.

2e vraag: Verzoek meer specifiek mede te delen op welke wijze omgegaan dient te worden met stanggebruik.

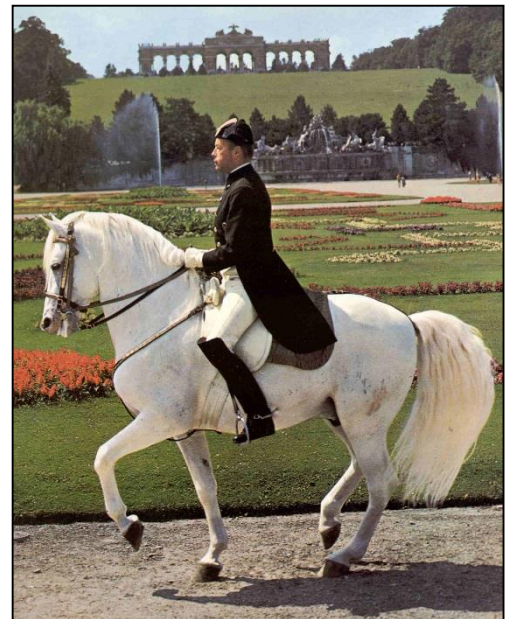
De stang (Duits Kandare, Slowaaks en Hongaars *kantár* „Toom“) is een ongebroken bit met hefboomwerking. Die stang kan bij de ervaren en goed zittende ruiter in combinatie met een goed getraind paard een verfijning van de hulpengeving bewerkstelligen.



2.1 Correcte gebruik van de stang

Wordt het paard correct via een onafhankelijke zit en ondersteunende hulpen gereden en wordt de stang heel fijn volgens zijn doelstelling ingezet, dan kan hij tot een verfijning van de hulpen en de verzameling leiden, omdat de ruiter heel stil kan zitten en het paard ondersteund wordt zich via de Hankenbeugung van achteren naar voren op te richten zonder zijn rug vast te zetten en zonder korter in de hals te worden. Hij draagt zich steeds meer, veert meer en zijn voorhand wordt vrijer in de beweging.

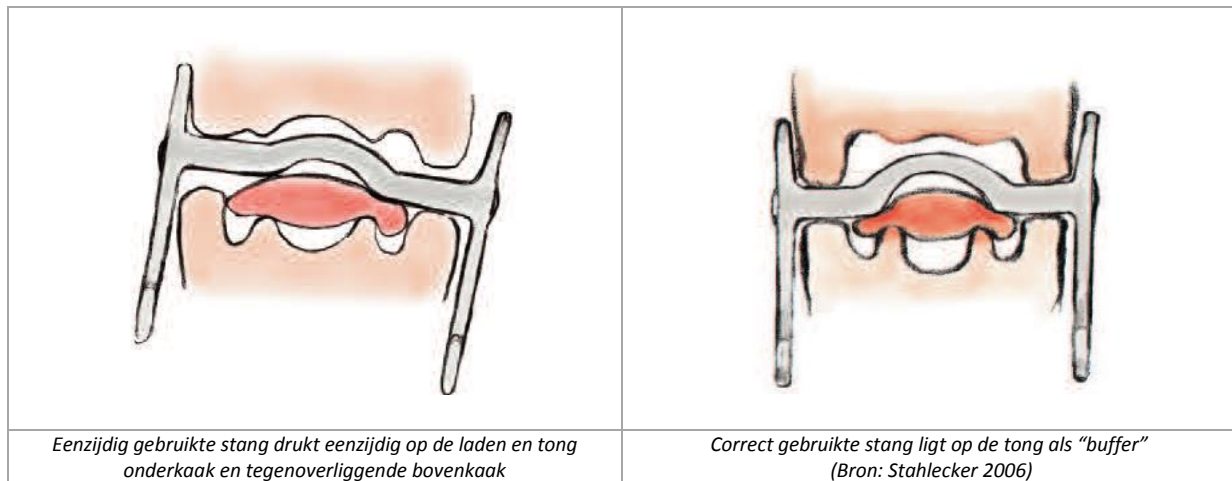
In de toenemende verzameling van het paard (dus het steeds meer zakken van de achterhand, die meer gewicht draagt en voor vering, elasticiteit en kracht van de bewegingen zorgt) is het gebruikelijk en ook zinvol vanaf het moment, dat het paardenlichaam zo ver gegymnastiseerd is om deze verzameling uit te voeren een stang te gebruiken. De stang wordt als ongebroken bit in combinatie met een onderlegtrens (gebroken bit) gebruikt waarbij de meeste inwerking met het bit en de minste met de stang zelf zou moeten plaatsvinden. De stangteugel dient daarom door te hangen in vergelijking met de trensteugel. Het paard moet daarbij voor biomechanische redenen de neus voor de loodlijn kunnen houden.



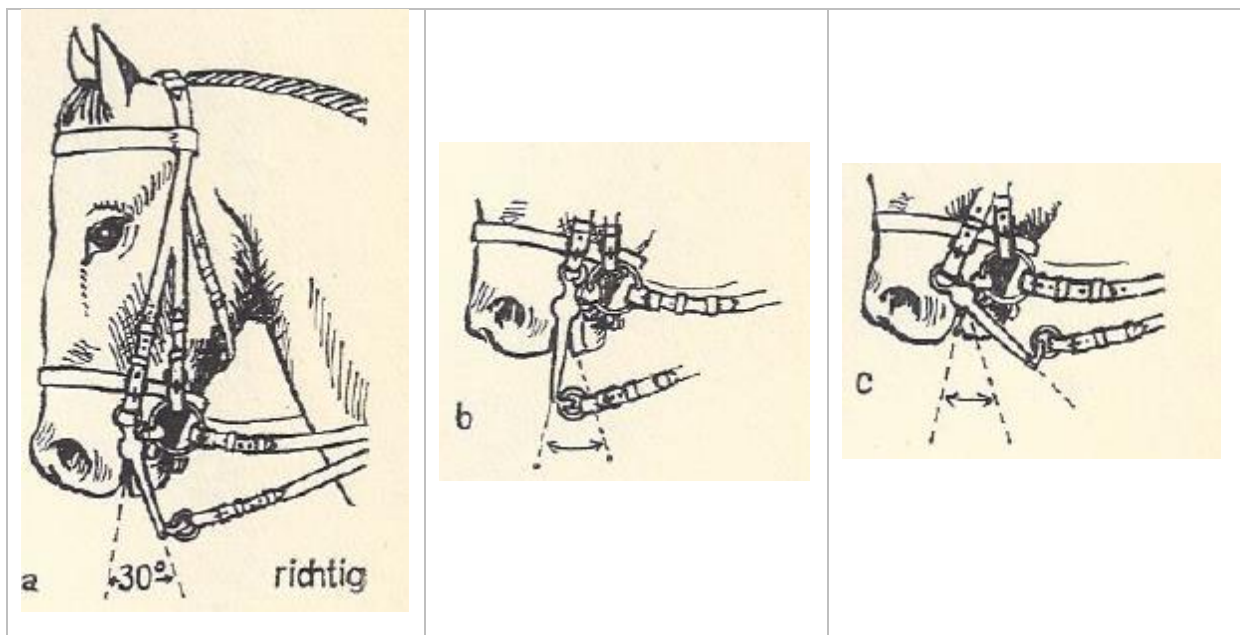
2.2 Gevolgen van foutief eenzijdig gebruik van de stang (b.v. inbuigen)

Om de stang juist en zonder nadelen voor het paard te kunnen gebruiken moet men de fysieke eigenschappen en de biomechanische en anatomische gegevens goed in de gaten hebben. De stang is een starre bit, die niet ervoor geschikt is om eenzijdig (dus voor inbuigen van de hals) gebruikt te worden. Daarom wordt in de klassieke rijkunst ook de stangteugel in een hand en de onderlegtrensteugel in twee handen gedragen (1:3 teugelvoering), juist om eenzijdige pijnlijke kantelingen van de stang in de mond (druk op tong en de laden) te voorkomen. Deze teugelvoering wordt b.v. nog altijd gebruikt in de Spaanse Rijschool.

FIGUUR 4 CORRECTE LIGGING VAN DE STANG EN EENZIJDIG STANGGEBRUIK



2.3. Gevolgen van foutief gebruik van de hoek van de stangboom



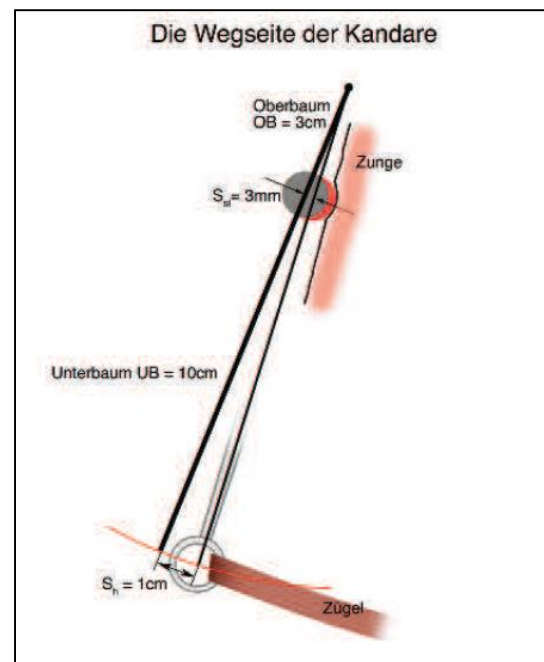
FIGUUR 5: DE CORRECTE EN INCORRECTE HOEK VAN DE BOOM BIJ GEBRUIK VAN DE STANG (BRON: PFERDESSPORT, SPORTVERLAG BERLIN, 1969)

Volgens het uit de fysica bekende “hefboomwet” werkt de kracht op de optimale manier, indien hij in een rechte hoek inwerkt. D.w.z. (a) de hoek tussen boom en mondhoek van het paard zou een hoek moeten zijn van 30 – 40 graden waardoor in geval van inwerking een hoek van 90 graden ontstaat. Is de hoek groter zo (c) wordt dit “doorvallen” genoemd en knijpt de stang in de lippen van het paard of (b) is hij kleiner en te stijl zo wordt dit in het Duits “strotzen” genoemd en drukt de stang massief op de onderkaak en knijpt hem in.

2.4. Gevolgen van foutief gebruik van de stang m.b.t. vermenigvuldiging van de teugeldruk

Door de hefboomwerking kan hij bovendien uitermate scherp inwerken, indien geen rekening wordt gehouden met de enorme vermenigvuldiging van de teugeldruk en inwerkende kracht op de paardenmond, de tong, de lagen, kaken en de nek van het paard. De stang is uitsluitend geschikt om met weinig druk gebruikt te worden tijdens de verzameling van het paard om deze te ondersteunen. Het paard zakt dan meer van achteren en richt zich door deze “Hankenbeugung” van zijn achterhand van voren meer op. Zonder nadelige effect blijft de stang alleen, indien de stangteugel niet te vast gehouden wordt, de stang niet in een te steile hoek komt te liggen en hij niet eenzijdig gebruikt wordt.

Wordt de stangteugel te vast aangetrokken beweegt de stang in richting paardenlichaam en “staat aan” wat betekend, dat te veel druk uitgeoefend wordt op de tong en de lagen zelf. (Bron Stahlecker 2007, 2006)



Durchhang des Zügels	Belastung der Pferdezung		
	Trense	Kandare Unterbaum 7cm Oberbaum 3cm	Kandare + Trense
4 cm	200 g	500 g	700 g
3 cm	300 g	700 g	1 kg
2 cm	500 g	1,2 kg	1,7 kg
1 cm	1 kg	2,3 kg	3,3 kg
0,5 cm	2 kg	4,7 kg	6,7 kg

Messungen GST 12.05.2007

Stahlecker (2006) berekend de belasting van de paardentong afhankelijk ervan hoe sterk de stangteugel aangetrokken wordt.

2.4. Gevolgen van foutief te grote teugeldruk op de stang

Worden de stangteugels te vast gepakt, dan wordt het paard, dat tegelijk ook veel pijn in zijn mond door de stang zelf ondervindt (zie boven en figuur 6), ook in zijn nek en bovenlijn te ver ingekort en moet zijn onder-halsspieren en kaakspieren vasthouden om de pijn te verminderen. Vaak wordt bij ondeskundig gebruik de stang zodanig vastgehouden, dat niet alleen de tong blauw wordt van het afgeknelde bloedsomloop, maar ook nog beschadigingen in de mond, lagen, aan de tanden, het tandvlees en zelfs de kaken kunnen ontstaan.

Wordt met te veel druk op de stangteugel gewerkt, dan ontstaat pijn en het paard tracht zijn mond te openen om de pijn te verminderen en/of de tong naar beneden tussen de tanden door te rekken, ook kan de tong blauw en/of opgezwollen raken door de druk en afsluiting van de bloedomloop en kan het paard problemen met de ademhaling ondervinden. Lukt het het paard niet door de tong tussen de pijn doende stang en de kaken en lagen te krijgen kunnen ook verwondingen aan de kaak en lagen zelf ontstaan, die alleen door een dun huidje beschermd zijn.



FIGUUR 6: BRONVERMELDING (THIEL 2011A,B) FOTOS VAN INCORRECT EN ZEER PIJNLIJK STANGGEBRUIK EN HET EFFECT OP DE PAARDEN

De in figuur 6 verzamelde fotos van de gevolgen van verkeerd stanggebruik op het welzijn van de gereden paarden laat het volgende beeld zien: De hefboom werkt in een hoek van minder dan 90 graden dus hij valt door en knipt het paard sterk in zijn lippen (daarom de open mond). Verder wordt de druk door sterk aantrekken dusdanig verhoogt, dat er ook nog een zeer sterke en pijnlijke druk op de tong ontstaat. Door openen van de mond en/of verandering van de plaatsing van de tong wordt getracht de druk op de laden te verlagen. Via de werking van de hefboom op de nek van het paard ontstaat tevens aldaar sterke druk, die het paard tracht te verminderen door de zijdelinkse en onderhalsspieren extreem aan te apannen. Ook de kaken zelf worden vastgezet om de pijn tegen te kunnen werken. De ademhaling wordt door afknellen van de luchtpijp ook vermoeilijkt (opgezette neusgaten).

Gebruik van de stang- en beenhulpen binnen de officiële trainingsmethode van de Academy Bartels:

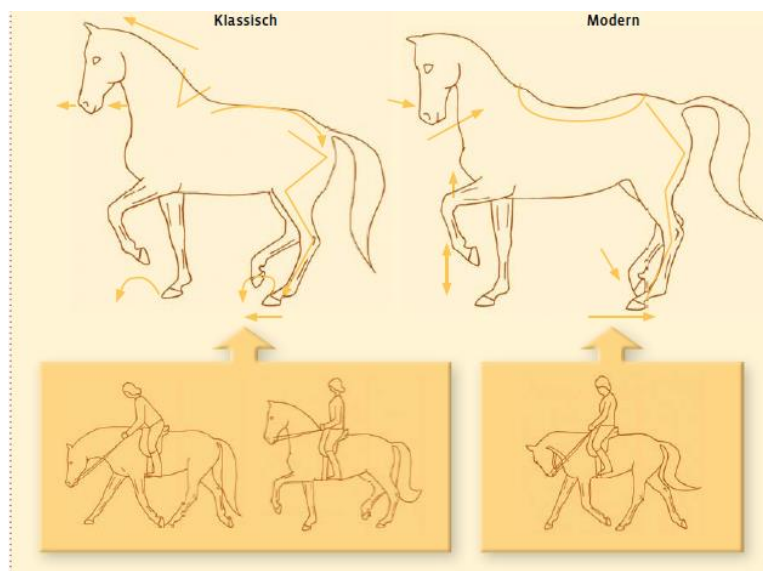
Het is in Nederland en het buitenland bekend, dat er in toenemende mate in de sport trainingsmethodes toegepast worden, die niet rekening houden met de fysieke eigenschappen van de stang en die de stang gebruiken om het paarden te buigen (eenzijdige gebruik), op te rollen en in de hals te verkorten, met alle nadelige gevolgen van dien. (Heuschmann 2008, Meyer 2008, Putz 2004, Thiel 2005, 2007, 20011 a,b, Zettl 2003)

Deze methodes werden vanaf de eeuwwisseling met name door de toenmalige bondscoach S.Janssen en de amazone A. van Grunsven in Nederland geïntroduceerd met de naam “LDR” (laag diep en rond) en niet meer (zoals voordien in de dressuursport vaker gebruikelijk) alleen in het geheim toegepast, maar als nieuwe trainingsmethode aanbevolen en ook geleerd en in de training van leerlingen en paarden officieel toegepast.

Na een onderzoek door een werkgroep van de FEI (2006) werd deze methode “Hyperflexion” genoemd. Het is tijdens het losrijden op internationale wedstrijden van de FEI dan ook niet toegestaan deze methode over een langer tijdstip te gebruiken. Deze manier van rijden en trainen wijkt nadrukkelijk in een aantal aspecten af van de principes van de klassieke opleidingsmethodes die nog steeds de basis vormen van de FEI reglementen.

Op het eerste gezicht is het meest opvallend, dat het paard door sterke teugeldruk achter de loodlijn gereden, opgerold en de hals met behoorlijke inwerking van het bit naar links en rechts wordt verbogen. Er wordt nauwelijks of niet meer gebruik gemaakt van het voorwaarts neerwaarts rijden van het paard om zijn rug te ontspannen en van het systematisch trainen van de achterhandspieren om de verzameling (veerkracht van de achterhand) door buiging van de “Hanken” (heupen) successievelijk te verhogen. Hierdoor ontstaat een ander spierbuik en moet de rug – wordt het paard uiteindelijk van voren opgericht - om in “wedstrijdhouding” te lopen vastgehouden of zelfs doorgedrukt. Het ontstaat een blokkade in de lenden die het voor het paard onmogelijk maakt om in de heupen te kunnen zakken.

FIGUUR 6: VERGELIJKING VAN PAARDEN OPGELEID VOLGENS DE KLASSIEKE TRAININGSMETHODE EN VOLGENS DE GENOEMDE METHODE



Verder wordt het paard in een soort “stimulus- response – communicatie”, genoemd “vraag- en antwoord-spel” (Bartels 2006) met zeer nadrukkelijke beenhulpen “vlug in de reacties” gemaakt. Hier wijkt de methode af van de klassieke doelen, het paard in biomechanisch en sport-fysiologisch zinvolle en niet pijnlijke houdingen met hulpen te ondersteunen in zijn bewegingsplanning en hem hierdoor te helpen in toenemende mate in zijn bewegingen krachtiger en elastischer te worden. Dit door deze bewegingen ongestoord in zijn balans zelf te kunnen plannen en op een ronde en niet pijnlijke en schokkerige manier uit te voeren. Dit in plaats van in voor het paard pijnlijke en zijn bewegingsflow blokkerende houdingen met nadrukkelijke, vaak zeer verrassende, beenhulpen alleen, schrikachtige reacties van het achterbeen (spronggewricht) af te dwingen. Laatstgenoemde methode wordt internationaal ook door vele deskundigen sterk bekritiseerd omdat hij niet rekening houdt met de anatomische gegevens en de biomechanische en psychomotorische consequenties van deze manier van rijden op het welzijn van het paard. (Heuschmann 2006, 2008, Thiel 2005a,b,2007,2011a,b, Putz 2004, Meyer 2008).

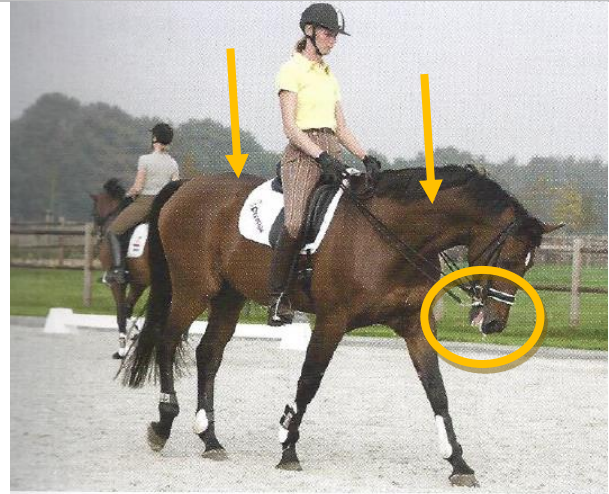
Er zijn inmiddels een aantal typische belemmeringen en slijtageverschijnselen, die gevolg zijn van de toepassing van deze trainingsmethode en/of rijden volgens deze principes op langere termijn bekend waaronder: (1) verwondingen in de mond (kaken, tong, laden en gehemelde) (2) pijn, functionele belemmeringen en slijtage aan de overgang nek-halswervelkolom (3) pijn, functionele belemmeringen en slijtage aan de hals-(wervelkolom) (4) slijtage aan de rugwervels (5) sterke pijnreacties en functionele belemmeringen van de rugspieren (6) slijtage aan de voorbenen. Tevens als gevolg van de permanente stress (pijn, ademhaling) aan die een paard tijdens deze manier van rijden is blootgesteld werden bij volgens deze methode gereden paarden geobserveerd: onder meer (1) gedragsstoringen (2) maagproblemen (3) eetproblemen (4) psychosomatische verschijnselen zoals algehele verminderde conditie (spieren, vacht, uitdrukking) (5) apathie (6) verschijnselen van “Learned helplessness”.

In 2006 heeft de Academy Bartels deze methode als moderne en “revolutionaire rijleer” gepubliceerd onder de naam **“De trainingsmethode van Academy Bartels” (“Bewuster paardrijden” door Tineke en Joep Bartels, Forte Uitgevers Zeewolde 2006)**. Hij wordt dan ook in het boek in woord en beeld gedocumenteerd. Tijdens clinics, shows en cursussen wordt deze trainingsmethode ook standard geleerd en toegepast op de stal Bartels Academy,

In dit boek is te zien, dat de stangteugels in de training bewust verkort worden. Verder dat de stang zelf met zeer ongunstige hefboomwerking en extreme verhoging van de trekkracht, wordt gebruikt en de druk op kaken en nek bewust vergroot wordt. Verder wordt de stang ook eenzijdig gebruikt om de hals van het paard links en rechts in te buigen en te over- buigen en de hals van het paard op te rollen (vaak totdat de neus van het paard de borst raakt of de neus door de voorbenen geraakt wordt).

Dit leidt tot pijn en op foto's waar deze trainingsmethodes worden afgebeeld, is dan ook duidelijk te zien dat paarden trachten de vaak dichtgesnoerde' mond te openen en-of de zijdelinkse en onder-halsspieren extreem aanspannen om de druk en de pijn te reduceren.

Tevens leidt het verkorten van de hals via de stang en het achter de loodlijn brengen van de neus anatomisch direct tot een blokkade in de lendenen, waardoor het paard niet meer in zijn achterhand (via de heupen) kan zakken en de rug verstijft of zelfs doorgedrukt wordt. Om het paard toch actief te houden moeten de beenhulpen versterkt worden ingezet om de achterbenen via het spronggewricht actief te houden.



Op deze foto's zijn de open mond van het paard, de lendenblokkade (het paard kan niet in de heupen zakken) en de door het stangegebruik veroorzaakte vasthouden van de zijdelinkse en onderhals-spiere te zien. De rug kan niet ontspannen swingen. De achterhand reageert via het spronggewricht en niet via complete "Hankenbeugung" op de beenhulpen. Het paard loopt met een hogere achterhand dan voorhand, het gewicht is merendeels op de voorhand, waarmee het paard niet instaat is de schokken van de beweging en last van de ruiter verend op te vangen.

Bronvermelding:: Bartels: Bewuster paardrijden pagina 99

Worden de volgens deze methode getrainde paarden dan in de proef kunstmatig van voren opgericht zonder van achteren te kunnen zakken en verzamelen ontstaat dit beeld:

Weggedrukte rug, lendenblokkade, geen Hankenbeugung en verzameling (Bronvermelding: Thiel 2011a,b).

Dat paarden, die op deze manier getraind worden succes in de wedstrijd sport hebben neemt niet de nadelige gevolgen op welzijn, fysieke en psychische gezondheid van het paard zelf weg.



De bewuste toepassing van eenzijdige stanghulpen, extreem opvoeren van de teugeldruk en gebruik van de been(spoor)hulpen achterwaarts volgens deze methode en de gevolgen voor de bewegingsmechanismen en de lichamelijke en psychische uitdrukking van het paard zijn ook gedocumenteerd in een aantal video-opnames (gemaakt en geanalyseerd door ondergetekende) tijdens de voorbereidingen op een wedstrijd en onder meer gepubliceerd op YouTube

Imke Bartels

- <https://www.youtube.com/watch?v=0xqexCktspk&list=PLE5F2368118F2B2E0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=PLgxoDH7hXs&list=PLE5F2368118F2B2E0>
- <https://www.youtube.com/watch?v=Kza7bweyFUw&list=PLE5F2368118F2B2E0>

Gezien het paard U2 in de Bartels-Academy door enkele jaren verbleef en ook (onder meer door Imke Bartels) getraind werd, mag verondersteld worden, dat hij niet klassiek maar volgens de genoemde manier gereden werd, die op de Academy Bartels standaard wordt toegepast. Om hier meer duidelijkheid over te verkrijgen is naar de foto's en naar enkele video's van het paard U2 gekeken. (YouTube films van het paard U2 in diverse wedstrijden voorgesteld

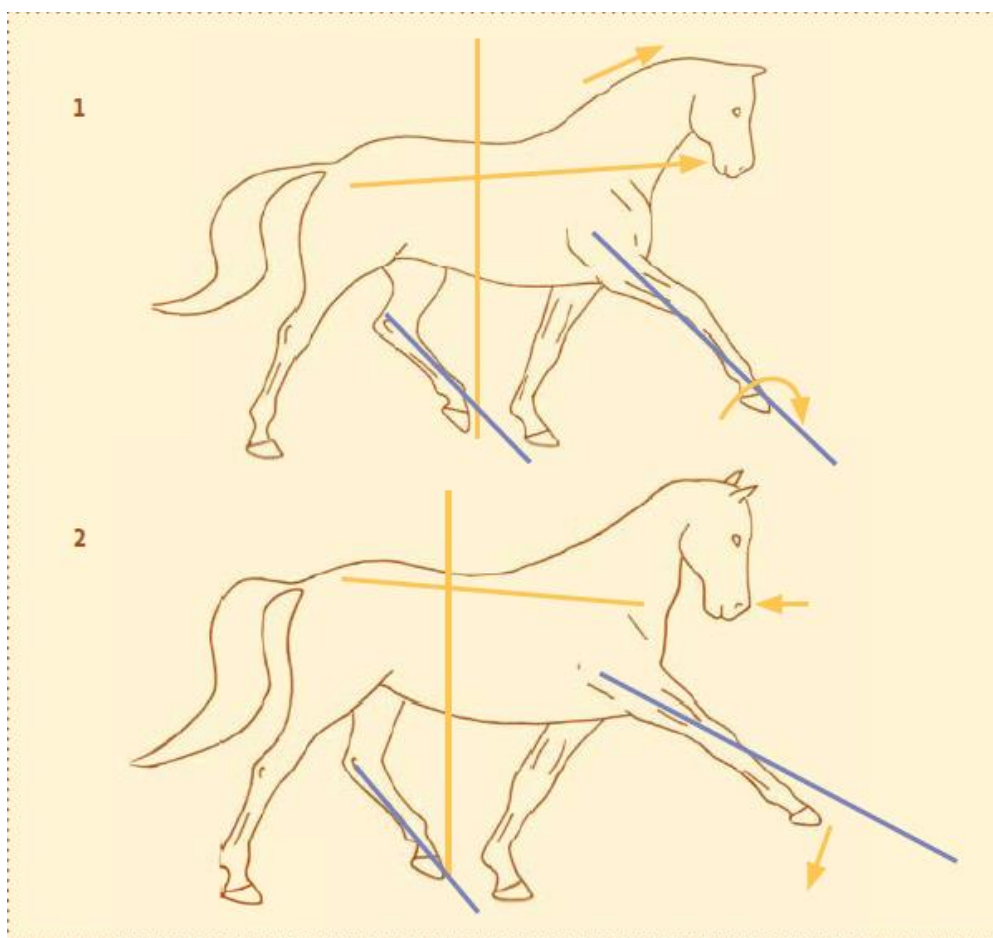
- https://www.youtube.com/watch?v=C_f8-6MxXWE
- <https://www.youtube.com/watch?v=A-ZVc6KgDU8>
- <https://www.youtube.com/watch?v=FhQDtVVi8ww>)

De analyse van deze films en op internet gepubliceerde foto's van U2 uit de jaren 2010 tm 2012 (onder meer op Meavota Dressage: <http://meavotadressage.com/> gevonden 17.4.2014) wijst de typische gevolgen van deze trainingsmethode in de bewegingsmechanisme, spierontwikkeling en fysieke en psychische uitstraling van het paard uit en bevestigt deze veronderstelling.

Stonden er ook geen documenten van de typische trainingssituaties met toepassing van de :”Academy-hyperflexion-methode” ter beschikking, zo kan de deskundige (sportfysiologie, anatomie, bewegingsleer, psychomotoriek) ook aan de documenten afkomstig van het rijden in de zogenoemde “wedstrijdhouding” zien, hoe het paard tussen de optredens door getraind werd. Er zijn dan ook duidelijk de verkeerd ontwikkelde spieren en bewegingspatronen te zien, die over de jaren door toepassing van deze trainings-methode en manier van rijden (waaronder gebruik van de stang om het paard in te korten en op te rollen en gebruik van secundaire beenhulpen) ontwikkeld werden, en die uiteindelijk ertoe leiden, dat het paard (1) zijn rug vasthoudt, (2) geen schokdemping via de achterhand kan ontwikkelen, (3) de verkeerde halsspieren gebruikt en (4) het werk, dat voornamelijk via de achterhand (Hankenbeugung/verzameling) gedaan dient te worden via extreem optillen van zijn voorhand (schouder, borstspieren) doet om niet uit balans te raken. Met deze manier van lopen zijn naast lichamelijke spannings- en pijnverschijnselen en de meestal eruit voortvloeiende slijtages (onder meer hals, nek, rug, spierontwikkeling) maar ook psychische stress gecombineerd.

Het is voor een vluchtdier uitermate belastend, indien zijn eigen bewegingsplanning wordt uitgeschakeld en dit gecombineerd wordt met pijn, hij door oprollen en inbuigen uit balans gebracht wordt en hij gedwongen wordt reflexachtig te reageren, gezien hij anders uit balans zou raken. Dit kan aan de gehele lichaamsuitdrukking van het paard en de extreme zweetplekken op de voorhand en de zijdelinks hals (!) worden waargenomen.

De verspanningen in de rug kunnen eenduidig worden geïdentificeerd door de zogenoemde “dissociatie van de diagonale voor- en achterbenen” in de stap (viertakt gestoord) en vooral in de draf-beweging: Bij ontspande en swingende rugspieren bewegen de diagonale achter- en voorbenen zich parallel (figuur 7). Worden de rugspieren en de lendenpartij vastgehouden, dan worden de voorbenen veel sterker opgetild als de diagonalen achterbenen tegelijk naar voren bewegen. Gevolgen hiervan is, dat het voorbeen niet in een ronde beweging naar voren wordt afgezet maar in een rugwaartse beweging vrij abrupt en schrokachtig naar de grond teruggezet wordt. Verder kan ook in de “wedstrijdhouding” vastgesteld worden, dat het paard niet geleerd heeft zijn bovenhalsspieren te gebruiken om de rugspieren te kunnen ontspannen. Gezien de achterhand ook in de heup niet kan zakken (geen Hankenbeugung) ontstaat een zogenoemde kunstmatige oprichting aan de voorkant, die door de zijdelinkse en onder halsspieren gehandhaafd wordt. Als deze elementen zijn in de gepubliceerde fotoseries van U2 te herkennen. Waarbij ook opvalt, dat de dissociatie van de diagonale been-zetting sterker wordt naar mate hij langer in training is.



FIGUUR 7 DISSOCIATIE VAN DE DIAGONALE VOOR- EN ACHTERBENEN IN DRAF DOOR VASTGEHOUDEN RUGSPIEREN

Dissociatie van de diagonale been-zetting in draf is volgens de internationale reglementen in principe als fout in de bewegingsmechanisme aan te merken. In Nederland is het publiek over de jaren heen, waarin deze methode onder meer door de Academy Bartels en hun leerlingen gepraktiseerd wordt inmiddels al zo gewend geraakt aan

deze manier van bewegen, dat deze fout niet meer wordt opgemerkt, omdat meer gekeken wordt naar de zogenoemde “spectaculaire voorbeenactie”.

Aan de hand van het volgend fotomateriaal (foto 2.1 tm 2.8) is aan te tonen, dat het paard U2 kennelijk over de jaren heen op deze manier heeft moeten bewegen, waardoor een aantal van de in de dierenartsrapporten genoemde pijnreacties, functionele belemmeringen en slijtageverschijnselen goed te verklaren zijn.

	Foto 2. 1 uit 2012 http://meavotadressage.com/2012/02/u2-at-kwpn-stallion-show-2012/ <i>Rug doorgedrukt. Ondanks dat het paard de neus voor de loodlijn heeft is hij kunstmatig van voren opgericht wat aan de nauwen kaken , de sterk werkende zijdelinkse halsspieren en de positie van de nek t.o.v de rest van de hals te zien is. De waaier van de schoft (doornuitstekels zorgen voor optillen en ontspannen rugspieren) is niet geactiveerd door de bobenhalsspieren, daarom moet de rug hol doorgedrukt worden en de lange rugspieren (longissimus dorsi) zijn aangespannen. Het paard is niet verzameld via zakken van de heup. Het achterhand treedt niet onder het gewicht. Het voorbeen wordt hoog opgetild , maar schokachtig weer achterwaarts teruggeplaatst, gezien eer geen schokdemping via Hankenbeugung, verzameling en ontspannen opgebold werkende rug plaatsvindt.</i>
--	---

	Foto 2.2 : uit 2012 http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2012/02/N8Q8031-Large.jpg <i>Hetzelfde beeld is hier te zien: doorgedrukte rug, kunstmatige oprichting, het paard kan niet onder de zwaartepunt treden. De extreme zweetontwikkeling aan de voorhand is duidelijk te zien.</i>
--	--

In de drie opeenvolgende foto's, die het paard in staat van training tussen 2010 en 2012 laten zien, is de successieve steeds groter wordende dissociatie van de diagonale benen in draf te zien. Op alle drie foto's is de rug al vastgehouden, zijn de diagonalen benen gedissocieerd, zweet het paard sterk op de voorhand (hals en schouder)



Fotoserie 2.3 a,b,c, voor 2012

<http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2010/07/u2.2009.jpg>

Dissociatie, voor en achterbeen worden niet rond naar voren neergezet, vastgehouden rug en sterk zweten van de voorhand



<http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2010/07/u2-pavo.jpg>

Dissociatie is nog minder sterk ontwikkeld als op latere foto's. Desondanks ook al als teken voor vastgehouden rug hier aanwezig: Het rechter achterbeen wordt eerder neergezet als de linker voorbeen. Het voorbeen wordt richting achterwaarts neergezet.



http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2010/07/33589538_5_zwT.jpeg

Paard is niet gesloten.
De diagonale beenzetting is al verstoord:
Rechter voorbeen nog op de grond
linker achterbeen wordt al naar voren gehaald. Voorhand zweet extreem, ondanks opgerichte hals loopt paard meer op de voorhand.



http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2012/02/425295_368554916506454_205528139475800_1416537_1798830718_n.jpg

De overeenstemming van dit foto met de niet correct verzameld bewegende achterhand (rechts) en afwijking van de echte verzameling (links) zoals in figuur 6 uitgelegd, is op dit foto te zien.



Foto 2.4 uit 2012

<http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2012/02/N8Q7991-Large.jpg>

- a: Zijdelinkse halsspieren aangespannen
- b: Extreme zweetontwikkeling voorhand
- c: Stangteugel onder meer druk als trensteugel



Foto 2.5 uit 2012:

<http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2012/02/N8Q8008-Large.jpg>

- a: lendenblokkade
- b: hogere achterhand dan schoft
- c: zijdelinkse halsspieren aangespannen
- d: zweetontwikkeling voorhand
- e: dissociatie diagonale beenzetting
- f: sterkere druk op stangteugel



Foto 2.6 uit 2012

http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2012/02/403225_368554663173146_205528139475800_1416536_1378486427_n.jpg

Ook in stap is de typische bewegingsmechanisme te herkennen: Rug weggedrukt, achterbeen niet onder de massa, op de voorhand, nauw in de kaken, nek niet hoogste punt, aangespannen onderhals en zijdelinke halsspieren, lendenblokkade, missende actie van de bovenhalsspieren. Zit van de ruiter: stangteugel sterker onder druk als trensteugel, amazone zit achterover en is met de beweging en hand niet mee maar blokkeert, spoor werkt stekend en naar achteren,

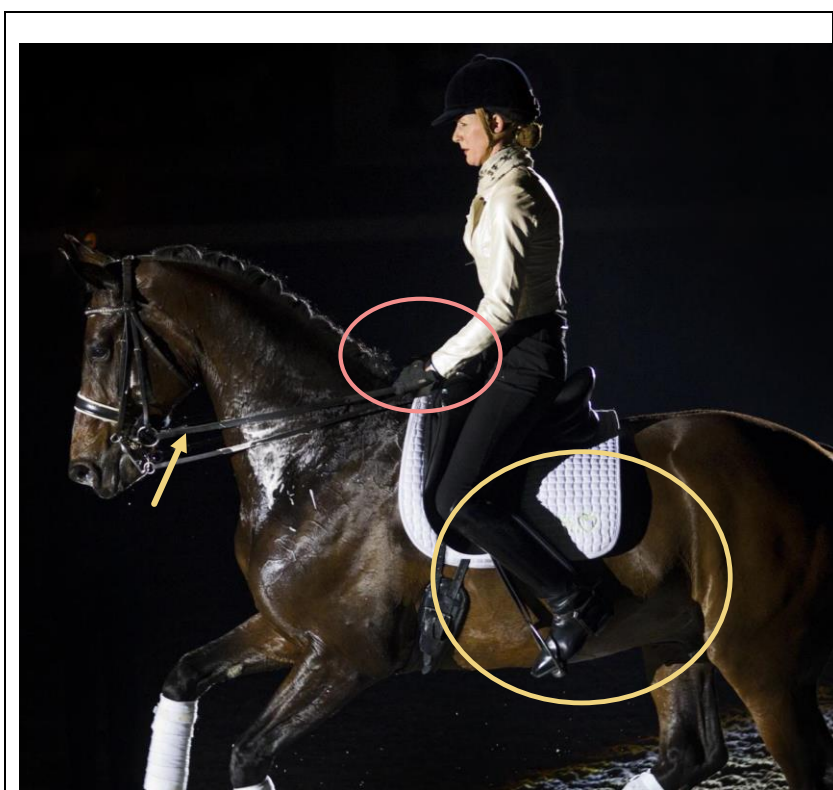


Foto 2.7 uit 2012

<http://meavotadressage.com/wp-content/uploads/2012/02/N8Q8104-Large.jpg>

Op deze foto is de typische manier van rijden volgens de trainingsmethode te zien: de stangteugel is sterker onder druk dan de trensteugel, de hand drukt naar beneden, het been is opgetild en de spoor werkt achterwaarts richting flank. Ondanks dat het paard rechts-gesteld aan het galopperen is wordt het buitenbeen van de ruiter niet vanaf de heup ter ondersteuning van de buiging naar achteren genomen, maar vanuit het knie naar achteren opgetild, waarbij de spoor naar de flank wijst.

3e vraag: Wellicht kunt u nog iets zeggen over hetgeen u aantreft op het recente fotomateriaal.



Foto 3.1
*opgenomen
tijdens een
wedstrijd
in januari 2014*

Op basis van foto3. 1 kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

3.1. Zit van de ruiter en gebruik van de teugel- en kuithulpen

De zit van de ruiter ondersteunt het paard niet, maar blokkeert hem. De benen zijn opgetrokken, de sporen naar binnen gericht en prikken achterwaarts in het paard. Het knie blokkeert de zijwaartse beweging van de paardenlijf. De bilspieren zijn aangetrokken, de bovenbenen hangen niet los.

3.2. Gebruik van de stang

De stang ligt niet in de correcte hoek, De stang trekt te veel door. Er is geen aanleuning vanuit het paard aanwezig. De bovenhalsspieren zijn niet aangespannen.

3.3 De bespiering en de manier van bewegen van het paard

Dit foto is opgenomen tijdens een wedstrijd en niet tijdens de training. Desondanks kunnen op basis daarvan conclusies getrokken worden op de manier op die dit paard ook tussendoor getraind wordt.

Dit paard vertoont niet de bespiering van een paard, dat op de juiste manier getraind werd om de vanaf de klasse Z gevraagde verzameling via een losse verende rug te kunnen bereiken. De bovenhalsspieren zijn niet goed genoeg ontwikkeld evenmin de bespiering van de achterhand.

Het paard loopt op de voorhand, gezien het in de heupen niet kan zakken. De lendenen vertonen de typische blokkade zoals gedetecteerd bij paarden die volgens de genoemde methode worden getraind en/of door de ruiter met verkeerde hulpen worden bereden: Dus met te veel teugeldruk, verkorte hals en prikkende spoorgebruik naar achteren.



Foto 3.2
*opgenomen
tijdens een
wedstrijd
in januari 2014*

Deze conclusie wordt bevestigd door foto 3.2 waarop de gevolgen van langdurig verkeerd spoorgebruik en training te zien is.

3.4.Letsels als gevolg van deze manier van rijden

Afgezien van het feit, dat het als mishandeling moet worden opgevat, dat zulke - kennelijk al langer bestaande - verwondingen überhaupt aan te treffen zijn getuigt het van extreme bereidheid tot negeren van het dierenwelzijn een paard, dat open en pijnlijke wonden aan zijn buik (flank) vertoont dan ook nog verder (en met sporen) op een wedstrijd te rijden.

De positie van de verwondingen laat herkennen, dat in de training het paard langdurig met verkeerde storende, blokkerende zit gereden werd en dat door prikken met de sporen achterwaarts getracht werd de door de ruiter veroorzaakte blokkades te `verhelpen` en het paard hierdoor toch actief en voorwaarts te krijgen en het sneller in zijn reacties te maken.



Foto 3.3:
Aangetroffen
letsels in de
mond van het
paard van
februari 2014

Foto 3.3 tenslotte bevestigt de langdurige toepassing van verkeerd rijden en/of een verkeerde trainingsmethode door niet correcte en uitermate pijnlijke gebruik van de stang.

Soortgelijke beschadigingen zijn alleen mogelijk indien over een langer tijdstip niet rekening is gehouden met het welzijn van het paard in de training door keuze van een niet paardenvriendelijke trainingsmethode en/of extreme fouten van de ruiter in zit en hulpengeving met name met de hand en stang (met name eenzijdig stanggebruik gecombineerd met veel te hoge teugeldruk en verkeerde hoek (boom) en vermenigvuldiging van de hefboomwerking).

Dus het is op basis van het recente meegeleverde fotomateriaal en het raadplegen van video- en fotomateriaal op internet te veronderstellen, dat het paard volgens de Stimulus-Respons methode in Hyperflexion met veel druk op de teugel en spoorgebruik gereden werd in plaats van zijn eigen bewegingsplanning ondersteund door de ruiters hulpen te mogen ontwikkelen. Dit leidt op langere termijn naast deze duidelijk zichtbare verwondingen ook tot psychische stress bij het paard, hetgeen in de loop van de tijd tot psychosomatische verschijnselen zoals vermagering en apathie kan leiden, beiden geconstateerd in de dierenartsrapport. Ook andere op langere termijn in het gedrag en ook uiteindelijk lichamelijke pijnreacties, functionele belemmeringen en lichamelijke verwondingen en slijtageverschijnselen van het paard als zichtbare consequenties van deze manier van rijden zijn bekend, worden door dierenartsen vaker geconstateerd en zijn ook door onderzoeken aangetoond (Meyer 2008, Heuschmann 2008, Thiel 2011 a b, Cook 2000).

Niet alleen de zichtbare acute letsels in mond en aan de flanken hadden gezien moeten worden.

Het had moeten opvallen, dat het paard pijn vertoonde door de teugeldruk, die door de stang nog meer en kennelijk eenzijdig werd versterkt en door vasthouden van de rug in rust en tijdens de beweging..

Dit hoort normaalgesproken gezien te worden door de trainer aan de

- beweging van het paard,
- de tekenen van pijn in zijn uitdrukking,
- verstijving van het lijf,
- stagnerende spierontwikkeling en
- helemaal door regelmatige controle van de mond en het lichaam van het paard.

Hier is kennelijk over een langer tijdstip niet naar de indicaties van pijn, functionele belemmeringen en verwondingen gekeken of naar de “signalen” van het paard geluisterd. Iets wat niet alleen de ruiter en zijn trainer, maar ook het personeel had moeten opmerken, dat voor het welzijn en de verzorging van het paard verantwoordelijk was.

Dierenartsrapportages d.d. 9 februari 2014 tm 24 februari 2014

Alle bovenvermelde conclusies worden bevestigd en versterkt door de dierenartsrapportage en rapportage van de faculteit dierengeneeskunde van de Universiteit Gent.

Ook ligt de nadruk op het eerste gezicht in de (1) met het blote oog voor iedereen zichtbare acute verwondingen zo zijn er in het geval van U2 bovendien (2) een aantal inmiddels ruimschoots bekende gevolgverschijnselen van deze trainingsmethode (van fysische en psychische aard) vastgesteld in deze rapportage, waarbij (2a) door functietoetsen pijnreacties werden opgewekt, (2b) functionele belemmeringen werden gevonden en onder meer door (2c) röntgenologisch onderzoek zelfs aantastingen van de botstructuren, (b.v. rugwervels) al in een behoorlijk gevorderde stadium van slijtage werden zichtbaar gemaakt.

Er wordt gesproken over:

- **“Een apathische gelaten indruk”**
Dit is een vaak voorkomend psychisch verschijnsel van de langdurige toepassing van deze trainingsmethode.
- **“Een forse spieratrofie van de hals, schoft- en rug musculatuur en gevoelige rugspieren”**
Een gevolg van de eerder omschreven combinatie van verkeerde spiergebruik en stressverschijnselen na aanleiding van toepassing van deze trainingsmethode en manier van rijden die een goede spierontwikkeling van de bovenlijn en ontspanning van de rugspieren tegenwerkt.
- **“Zeer gevoelig bij overgang palpatie hoofd-hals-overgang”**
Wordt in versterkte mate bij paarden aangetroffen die door Hyperflexion en te veel teugeldruk opgerold worden. Een onderdeel van de gehanteerde trainingsmethode. Was dit niet eerder opgevallen, dat het paard tijdens het extreme inbuigen pijnsignalen vertoonde en desondanks doorgegaan?

- **“Paard vertoont geen enkele flexie rug”**
Een typisch functioneel verschijnsel als gevolg van een permanent vastgehouden rug als gevolg van inkorten van de hals en de daaruit voortvloeiende lendenblokkade
- **“Rug vernauwing van de ruimte tussen de spinaaluitsteeksels van T13 en 17. De craniale rand van spinaaluitsteeksel 16 bevat onregelmatig afgelijnde nieuw beenvorming”**
Ook dit verschijnsel wordt door dierenartsen vaker geconstateerd bij paarden die dusdanig worden gereden, gezien de wervelkolom door niet optimaal werkende rugspieren en schokdemping aangetast kan worden.
- **“Beperkte lateroflexie hals naar links”**
Een vaker aangetroffen functioneel gevolgverschijnsel van de toegepaste on-fysiologische zijdelijke hyperflexie van de hals.
- **“Forse laesies van de mond thv de lagen en de tong”** (precies daar, waar de stang werd toegepast) werden ontdekt.
- **“Bovendien was er ter plaatse een omvangtoename van de onderkaak voelbaar”**. Dit wijst op een langduriger ontstekingsproces, die niet is waargenomen en het paard werd dus ondanks ontstekingsverschijnselen in de mond verder onder inspanning getraind en met bit en op de genoemde manier gereden.
- **“De oorzaak van de aangetroffen letsels op de lagen moet gezocht worden bij chronische druk veroorzaakt op een bit”**
- **“Letsel werd ontdekt aan beide kanten van de kaak, waarbij een verwonding wat ouder bleek te zijn, de andere kaken nog steeds actief,”**
Bovengenoemde constatering betekent, dat er zeker - ondanks, dat de verwonding al bestond - nog steeds met bit werd doorgetraind. Verder bevestigt deze omschrijving van de verwondingen, dat eenzijdig gebruik van de stang over een langer tijdstip van maanden (tot jaren) moet hebben plaatsgevonden waarbij eerst met meer druk op de ene kant, daarna met meer druk op de andere kant werd gereden. Dit wijst erop, dat de ruiter moet hebben opgemerkt, dat de ene kant van de mond gevoeliger was geworden. In plaats van de druk vervolgens te verminderen en niet meer eenzijdig met de stang te werken werd de druk vervolgens op de andere kant verhoogd.
- **“Duidelijke verlittekening beide lagen”**
Sterke aanwijzing voor langdurig rijden ondanks pijnreacties en al aanwezige zichtbare letsels. Hier stelt zich de vraag, of tijdens de verzorging niet dagelijks de mond van het paard werd gecontroleerd? En indien wel, werd dan dit letsel bewust geïgnoreerd?
- **“Het beenweefsel van de onderkaak vertoont bilateraal een diepe depressie (botresorptie omgeven door botaanwassen)”** Langdurige inwerking ondanks dat er al veel pijn en verwondingen aanwezig moesten zijn. Botresorptie is al een zeer forse reactie van het lichaam.
- **“Onderkaak forse verhevenheid (nieuwe beenvorming) thv het rostraal en middelste deel van de linker en rechter lagen, respectievelijk links meer uitgesproken dan rechts”** Duidelijke aanwijzing voor verkeerde eenzijdige gebruik van de stang over een langer tijdstip (zie ook al boven).
- **“Huid, traumatische letsels als gevolg wrijving van been en spoor. De letsels zijn (d.d. 24 2 2014) opgedroogd met lichte hyperkeratose en niet meer pijnlijk”**
Het feit, dat de littekens aan de buik (flank) nog 24 dagen na ophalen van het paard (en niet meer rijden)

zo duidelijk aanwezig zijn kan als teken geïnterpreteerd worden, dat het opsporen niet een tijdelijk ongelukje geweest kan zijn, maar met langdurig systematisch naar achter werkende been en spoor (verkeerde beenhulpen zie trainingsmethode) te maken heeft.

- **“slechte turgor (trage verstrijking van de huidplooi)”**
Dit symptoom komt vaak in combinatie met psychische stressreacties en langdurig onwelzijn van het paard voor. Is er niet eerder opgemerkt, dat het paard zich niet goed voelde of werd er desondanks doorgetraind?
- **“Doffe vacht”**
Verwijst even eens naar algemeen onwelzijn van het paard over een langer tijdstip. Normaliter wordt dan de dierenarts geraadpleegd om gezamenlijk de reden uit te zoeken.
- Na stoppen met rijden is **“de conditie en voedingstoestand in rust in de laatste 14 dagen (21 februari) van het paard snel vooruitgegaan. Geen bijzondere klachten in rust.”**
Hier stelt zich dan ook de vraag of door op tijd naar de signalen van het paard te luisteren en te stoppen met volgens deze methode te rijden had kunnen worden voorkomen dat het welzijn van het paard wordt aangetast. Het paard had dan vrij snel kunnen herstellen in plaats van met deze manier van rijden door te gaan en daarmee het paard steeds weer pijn en stress toe te voegen en de permanente chronische letsels ter koop te nemen in plaats van hun te vermijden.

Er is dus aangetoond, dat het paard door de gebruikte trainingsmethode en manier van rijden over een langer tijdstip aan een aantal fysische en psychische stressfactoren alsmede pijn was blootgesteld. Dit in een zodanige intensiteit en tijdsduur, dat er zelfs blijvende lichamelijke letsels werden vastgesteld. Verder laten de verwondingen in de mond en flank alsmede de functionele gevoeligheid tot pijnlijkheid van de rug, hals en nek herkennen, dat er niet naar de pijnsignalen en tekenen van onwelzijn van het paard werd gekeken en/of deze geïgnoreerd werden gezien geen dierenarts erbij gehaald werd en gewoon de training desondanks (op dezelfde manier) werd voortgezet.

4e vraag: Tenslotte verzoek om in een conclusie de vraag te beantwoorden of het paard op deze wijze bereden had mogen worden. _____

De conclusie moet zijn, dat voor twee redenen het paard niet dusdanig bereden had mogen worden.

1. Voor reden van een correcte met de biomechanica, en psychomotoriek van het paard rekening houdende trainingsmethode, die het paard ondersteund om geleidelijk aan het niveau van verzameling en bewegelijkheid en coördinatie te kunnen bereiken, welke geëist wordt in de klasse in die het uitgebracht wordt in de dressuur, zonder dat het pijn lijdt of slijtage vertoont. Hier werden zware trainingsfouten gemaakt met betrekking tot het te bereiken africhtingsdoel: het paard sterker en leniger te maken bij behoud van zijn psychische en fysieke gezondheid en welbevinden. Het paard is nu op een leeftijd van 14 jaar, waar deskundig getrainde paarden pas op de hoogtepunt van hun prestatievermogen in de dressuur zijn al behoorlijk versleten. Of een revalidatie überhaupt nog mogelijk is, is gezien de lichamelijke en psychische gevolgen van dit training niet zeker. Mijn langjarige ervaring met soortgelijk verreden paarden is, dat hun na hun genezing in een meerdere jaren durende her-trainingproces misschien weer deskundig bereden kunnen worden. Een verdere carrière in de sport is meestal – gezien de hogere leeftijd in combinatie met vaak terugkerende psychische stressverschijnselen en functionele belemmeringen – nagenoeg uitgesloten

2. In belang van het dierenwelzijn (los van de klasse en het niveau van dressuur in die een paard wel of niet op wedstrijden uitgebracht wordt), mag een paard met soortgelijk opgelopen verwondingen, die afkomstig zijn van het verkeerd rijden verder (op dezelfde manier) worden bereden. Het is de verantwoording van rijder, trainer en stalpersoneel tekenen van onwelzijn, pijnreacties en functionele belemmeringen, die bij dit paard duidelijk al over een langer tijdstip aanwezig waren, veel eerder op te merken en correct en ethisch verantwoord daarop te reageren. Dit betekent in overleg met de eigenaar het paard uit de training nemen de dierenarts te raadplegen en het eerst te genezen en vervolgens over de oorzaken van de psychische en fysieke beschadigingen na te denken en dus met verkeerd rijden te stoppen.

Soerendonk 19 april 2014



Dr. Ulrike Thiel

Literatuur, referenties:

Bürger, U, Zietzeschmann, O (2004) *Der Reiter formt das Pferd*, FN Verlag, Warendorf

Cook W.R. (2000) *Störung der Atemwegsfunktion und anderer durch das Gebiss verursachte Probleme des Pferdes*, Pferdeheilkunde 4/2000

Heuschmann G (2006) *Die funktionelle Anatomie des Pferdes*

Heuschmann G (2008) *Der Finger in der Wunde*, Wuwei Verlag, Schondorf

Meyer, H. (2008) *Rollkur, die Überzüaumung des Pferdes, Zwecke und Auswirkungen, Geschichte und aktuelle Diskussion*, Wuwei Verlag, Schondorf

Mobertz, A. en Thiel U. (2006) *De gesteldheid van het welzijn van het paard in de basissport 2010*, Afstudeeronderzoek van Hall Larenstein

Korn, S. (2011) *Untersuchung zum Vergleich von Ausbildungsmethoden*, Hochschule für Wirtschaft und Umwelt, Nürtingen

Putz, M. (2004) *Reiten mit Verstand und Gefühl*, FN Verlag, Warendorf

Schönreich, K., Rachen, G.: (1999) *Anatomisch richtiges Reiten*, Müller Rüschlikon, Cham

Schnitzer U (1996) *Grundsätze der Gymnastizierung des Reitpferdes*, Sonderdruck Pferdespiegel

Stahlecker F.(2006) *Die Kandare – besser als ihr Ruf*

Stahlecker F. (2007) *über die Wirkung einer oft missverstandenen und falsch eingesetzten*

http://www.hsh-fritz-stahlecker.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/Kandare_Teil1.pdf

gevonden 31 3 2014 20:00

Stahlecker F (2006) *.: Kandare und Ethik, Mit der Kandare am Scheideweg* Stahlecker http://www.hsh-fritz-stahlecker.de/fileadmin/user_upload/Dokumente/KB_4_nE_1-10.pdf Gevonden 31 3 2014 20.15

Schnitzer,U.(1998) *:Grundsätze der Gymnatizierung des Reitpferdes* 1998

Thiel U. (2003) *Beter paardrijden kun je leren. Praktijkboek voor ruiters en instructeurs.* Abcoude, Fontaine Uitgevers

Thiel U. (2005 a) *“Das werte Befinden.”* St Georg 2006, 11

Thiel U. (2005 b) *“Unter Druck gesetzt.”* St.Georg 2005 12

Thiel U. (2007) *Die Psyche des Pferdes. Sein Wesen, seine Sinne, sein Verhalten.* Stuttgart, Franckh-Kosmos VerlagsGmbH

Thiel U. (2011a) *Geritten werden, so erlebt es das Pferd.* Stuttgart, Franck-Kosmos

Thiel U.(2011b) *Ridden: Riding from the horse's perspective, Riding as a harmonious dialogue of motion,* Trafalgar, Square, North Pomfret US,

Zettl W.:(2003) *Dressur in Harmonie,* FN Verlag, Warendorf

